

Відкритий
міжнародний *УНІВЕРСИТЕТ*
розвитку людини
"УКРАЇНА"

Open
International *UNIVERSITY*
of Human Development
"UKRAINE"

**Інструкція
з охорони праці № 13
для водія легкового автомобіля**

м. Київ

Статус: Затверджений
Право доступу: Загальнодоступний
Використання: Тільки для внутрішнього використання
Автор: Білоцький В.Л.

Зміст

1	Загальні положення.....	4
2	Вимоги безпеки перед початком роботи.....	6
3	Вимоги безпеки під час виконання роботи.....	8
4	Вимоги безпеки після закінчення роботи.....	10
5	Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях.....	11

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Президента відкритого
міжнародного університету
розвитку людини «Україна»

« ____ » _____ 20__ р. № _____

ІНСТРУКЦІЯ з охорони праці № 13 для водія легкового автомобіля

1. Загальні положення

1.1. До управління легковим автомобілем допускаються особи не молодше 18 років, призначені наказом по підприємству, які мають посвідчення на право управління відповідним типом транспортного засобу і пройшли:

- професійну підготовку;
- медичний огляд та не мають протипоказань ;.
- вступний інструктаж;
- первинний інструктаж на робочому місці;
- відповідне навчання і інструктаж (які мають першу кваліфікаційну групу по електробезпеці).

Виконання робіт, не пов'язаних з обов'язками водія, допускається після проведення цільового інструктажу, якщо дані роботи не вимагають додаткового навчання або відповідної кваліфікації.

1.2. Водію легкового автомобіля забороняється вживати спиртні напої, а також приступати до роботи в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння. Палити дозволяється тільки в спеціально відведених місцях.

1.3. Водій зобов'язаний:

- дотримуватися норм, правил і інструкцій з охорони праці і пожежної безпеки, правил дорожнього руху, правил внутрішнього трудового розпорядку;
- правильно застосовувати колективні і індивідуальні засоби захисту, дбайливо відноситися до виданих в користування спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту;
- негайно повідомляти своєму безпосередньому керівнику про нещасний випадок, що відбувся на виробництві, про ознаки професійного захворювання, а також про ситуацію, яка створює загрозу життю і здоров'ю людей;
- уміти поводитися з пожежним інвентарем і правильно використовувати його у разі виникнення пожежі;
- виконувати тільки доручену безпосереднім керівником роботу.

1.4. При експлуатації легкового автомобіля можуть мати місце такі основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори:

- наїзди проїжджаючих транспортних засобів;
- наїзди при самовільному русі транспортних засобів;
- порушення правил дорожнього руху пішоходами, що приводять до аварійних ситуацій;
- термічні фактори (пожежі, вибухи при подачі палива в карбюратор двигуна самопливом, перевірки наявності палива в баці з використанням відкритого полум'я, опіки паром, водою із радіатора);
- злочинні дії пасажирів та інших осіб;
- нервово – емоційне напруження при управлінні автомобілем;
- монотонність праці при управлінні автомобілем;
- шум, вібрація;
- незручна робоча поза при ремонті і технічному обслуговуванні автомобіля;
- підвищене фізичне навантаження;
- підвищена температура та швидкість руху повітря в теплий період року;
- підвищена загазованість повітря робочої зони (зміст двоокису вуглеводу, окислу вуглеводу, оксидів азоту, пари бензину тощо).

Першочергове значення серед шкідливих виробничих факторів належить нервово-емоційному напруженню. Величина напруження пов'язана з кількістю і характером інформації, що надходить, відповідальністю за життя учасників руху і збереженням їх здоров'я, за збереження матеріальних цінностей, а також залежить від індивідуальних особливостей водія.

Інформаційний потік, що надходить до водія автомобіля, за певних умов може викликати стан монотонії та засинання під час руху. Це спостерігається під час поїздок у транспортному потоці, що рухається з рівномірною швидкістю, і посилюється за умов одноманітності шляху, низької інтенсивності руху.

Нервово – емоційне напруження залежить також від конкретних ситуацій в реальних дорожніх умовах: різке гальмування, обгін та ускладнений проїзд нерегульованого та регульованого перехрестя, вхід в транспортний потік і вихід з нього тощо.

1.5. Водіям видається спецодяг і засоби індивідуального захисту, а саме:

- при управлінні легковим автомобілем – рукавиці комбіновані (термін носіння – 3 місяці); жилет сигнальний (термін носіння – 24 місяці);
- при виконанні робіт з технічного обслуговування та ремонту автомобілів додатково – костюм бавовняний (термін носіння – 12 місяців); рукавиці комбіновані (термін носіння – 3 місяці);
- при виконанні робіт по технічному обслуговуванню і ремонту на оглядових канавах, підйомниках і естакадах додатково – каска будівельника з підшоломником (чергова).

1.6. При пересуванні по території необхідно дотримуватися наступних вимог:

- ходити тільки по пішохідних доріжках, тротуарах;
- переходити автомобільні дороги тільки у встановлених місцях;

- при виході з будівлі пересвідчитися у відсутності транспорту, що рухається.
- 1.7. Для дотримання правил особистої гігієни водій повинен мати в автомобілі миючі засоби, щітку для миття рук, рушник, дрантя для витирання рук від паливно-мастильних матеріалів.
- 1.8. Для питва потрібно вживати воду з питних бачків.
- 1.9. Приймати їжу слід в обладнаних приміщеннях (їдальні, буфеті, кімнаті прийому їжі).
- 1.10. Водії повинні володіти прийомами надання першої долікарської допомоги, прийомами транспортування потерпілого, знати місце розташування і вміст аптечки, уміти користуватися засобами, що знаходяться в аптечці.
- 1.11. При захворюванні або травмуванні як на роботі, так і поза нею необхідно повідомити про це керівника та звернутися в лікувальний заклад.
- 1.12. При нещасному випадку потрібно надати допомогу потерпілому відповідно до «Інструкції з надання першої (долі карської) допомоги потерпілим при нещасних випадках на виробництві», викликати працівника медичної служби. Зберегти до розслідування обстановку на робочому місці такою, якою вона була в момент випадку, якщо це не загрожує життю і здоров'ю присутніх і не призведе до аварії.
- 1.13. При виявленні несправності устаткування, пристроїв, інструмента повідомити про це керівника. Користуватися і застосовувати в роботі несправні пристрої та інструменти забороняється.
- 1.14. Особи, які допустили порушення Інструкції з охорони праці, притягуються до відповідальності згідно з діючим законодавством.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

- 2.1. При підготовці автомобіля до виїзду водій зобов'язаний перевірити:
 - наявність посвідчення з талоном на право водіння автомобіля, подорожній лист;
 - технічний стан автомобіля, справність гальмової системи, рульового управління, приладів освітлення і сигналізації, склоочисників, установку дзеркал, чистоту і видимість номерних знаків, а також відсутність підтікання палива, масла, води;
 - тиск повітря в шинах;
 - наявність інструмента та інвентарю;
 - заправку автомобіля паливом, маслом, водою, гальмовою рідиною, антифризом і рівень електроліту в акумуляторній батареї;
 - наявність запасного колеса, буксирного троса, аптечки першої допомоги, домкрата, вогнегасника.
- 2.2. Заправлення автомобіля паливом проводити при непрацюючому двигуні. Заправлення автомобілів етилованим бензином потрібно проводити з бензоколонки зі шлангом, забезпеченим роздавальним пістолетом. Забороняється заправляти автомобілі етилованим бензином за допомогою відер, лійок тощо, а також відпускати етилований бензин в тару (каністри). Заправник і водій повинні знаходитися при заправленні з навітряного боку автомобіля.

На заправному пункті **забороняється:**

- палити і користуватися відкритим вогнем;
- проводити ремонтні та регульовальні роботи;

- заправляти автомобіль паливом при працюючому двигуні;
 - допускати перелив і розлив палива;
 - знаходження пасажирів в салоні.
- 2.3. Перед заправкою системи охолодження двигуна антифризом необхідно:
- перевірити, чи немає в системі охолодження (в з'єднувальних шлангах, радіаторі, сальниках водяного насоса) течі, а при наявності – необхідно її ліквідувати;
 - промити систему охолодження чистою гарячою водою.
- 2.4. Виїзд автомобіля на маршрут слідування з несправностями, що загрожують безпеці руху, **забороняється.**
- перед запуском двигуна необхідно переконатися, що автомобіль загальмований стоянковим гальмом, а важіль перемикачів передач поставлений у нейтральне положення.
 - перед запуском двигуна автомобіля, який підключений до системи підігрівання, необхідно відключити і від'єднати елементи підігрівання.
 - забороняється здійснювати запуск двигуна шляхом буксирування автомобіля та перемикачів ланцюга живлення стартера.
- 2.5. Швидкість руху транспортних засобів по території підприємства не повинна перевищувати 10 км/год., а в приміщеннях (цехах, боксах) - 5 км/год.
- 2.6. Перевіряти технічний стан автомобіля і його агрегатів перед виїздом з території підприємства і після повернення на підприємство слід при загальмованих колесах. Виняток з цього правила складає випадок випробування гальм.
- 2.7. Для огляду автомобіля в темний час доби потрібно користуватися переносним електричним світильником напругою не вище 12 В із запобіжною сіткою або електричним ліхтарем з автономним живленням.
- 2.8. При перевірці технічного стану автомобіля необхідно перевіряти також номенклатуру і справність інструментів і пристосування, що видаються водієві.
- 2.9. Перед початком роботи водій зобов'язаний перевірити, щоб:
- вітрове та бокове скло не мало тріщин та затемнень, що утрудняють видимість;
 - бокове скло плавно пересувалося від руки або склопідйомними механізмами;
 - на сидінні та спинці сидіння не було провалів, рваних місць, виступаючих пружин та гострих кутів; сидіння і спинка повинні мати справне регулювання, що забезпечує зручну посадку водія;
 - замки всіх дверей були справними, що виключає можливість їх самовільного відкриття під час руху;
 - опалювальні пристрої салону в холодний час були справними;
 - підлога салону автомобіля була закрита килимком, який не має отворів та інших пошкоджень.
- 2.10. Водій зобов'язаний перевірити, щоб автомобіль був забезпечений упорними колодками (не менше двох штук) для підкладення під колеса, широкою підкладкою під п'яту домкрата, а також медичною аптечкою, знаком аварійної зупинки або миготливим червоним ліхтарем та вогнегасником.

- 2.11. Водій не має права виїжджати на автомобілі, якщо його технічний стан не відповідає Правилам дорожнього руху, Правилам технічної експлуатації рухомого складу автомобільного транспорту і Правилам охорони праці на автомобільному транспорті.
- 2.12. Водій може виїжджати на маршрут слідування тільки після проходження медичного огляду і відповідної відмітки в подорожньому листі.
- 2.13. Перед відправленням в рейс тривалістю більше доби водій повинен бути ознайомлений з режимом праці та відпочинку, мати записаний в подорожньому листі маршрут слідування з вказівкою місць тимчасового і тривалого відпочинку.
- 2.14. При виявленні несправності автомобіля, устаткування, пристроїв, інструмента повідомити про це безпосереднього керівника.

3. Вимоги безпеки під час виконання роботи

- 3.1. Виконувати вимоги правил руху і вказівки регулювальників руху відповідно до Правил дорожнього руху.
- 3.2. Вибирати швидкість руху з урахуванням дорожніх умов, видимості і оглядовості, інтенсивності і характеру руху на дорогах, особливостей стану автомобіля і вантажу, що перевозиться, або пасажирів.
- 3.3. Перед початком руху автомобіля заднім ходом водій повинен переконатися, що його ніхто не об'їжджає і поблизу немає людей або якихось перешкод.
- 3.4. Забороняється управляти автомобілем при відкритих дверях.
- 3.5. Водій повинен вимагати від осіб, які знаходяться в автомобілі, виконання необхідних вимог з питань безпеки (пристебнути паси безпеки тощо).
- 3.6. При зупинці (стоянці) автомобіля водій, залишаючи транспортний засіб, повинен вжити заходів проти самовільного його руху: зупинити двигун, встановити важіль перемикачів передач в нейтральне положення, загальмувати автомобіль стоянковим гальмом.
- 3.7. Якщо автомобіль стоїть навіть на незначному ухлоні, необхідно додатково підставити під колеса упорні колодки.
- 3.8. На спусках та підйомах, де спосіб постановки не регламентується засобами регулювання руху, транспортні засоби необхідно ставити під кутом до краю проїжджої частини так, щоб виключити можливість їх самовільного руху.
- 3.9. Виходячи з салону автомобіля, водій повинен переконатися у стані поверхні (наявність вибоїн, слизькості, сторонніх предметів тощо), а при виході на проїжджу частину дороги – ще і у відсутності руху як у попутному, так і зустрічному напрямках.
- 3.10. При ремонті автомобіля на маршруті слідування водій зобов'язаний виконувати вимоги безпеки:
 - з'їхати на узбіччя дороги;
 - встановити знаки безпеки;
 - включити габаритні вогні при поганій видимості;
 - зупинити автомобіль за допомогою стоянкової гальмової системи;
 - одягти сигнальний жилет;
 - підкласти під колеса упори.

При роботах на узбіччі під автомобілем забороняється знаходитися з боку проїжджої частини.

- 3.11. При проведенні ремонтних робіт в неопалювальному приміщенні або на відкритому повітрі, лежачи під автомобілем або стоячи навколішки, необхідно застосовувати лежак, мати.
- 3.12. Забороняється підігрівати двигун відкритим вогнем.
- 3.13. При перегріванні двигуна пробку радіатора можна відкривати тільки тоді, коли температура води (рідини) нижче 100 С, інакше при відкриванні пробки станеться викид киплячої води. Пробку радіатора на гарячому двигуні необхідно відкривати у рукавицях або накривши її ганчіркою. Пробку слід відкривати обережно, не допускаючи інтенсивного виходу пари в бік відкриваючого.
- 3.14. Для попередження випадків обмороження при усуненні несправностей зимою в дорозі слід працювати тільки в рукавицях. Забороняється торкатися металевих предметів, деталей та інструменту руками без рукавиць.
- 3.15. Для запобігання виникнення пожежі на автомобілі забороняється:
 - подавати при несправній паливній системі бензин в карбюратор із ємності самопливом за допомогою шланга або іншим способом;
 - проводити ремонт паливної системи при працюючому двигуні, включеному запалюванні;
 - залишати в салоні автомобіля або на двигуні забруднені маслом або паливом використані обтиральні матеріали;
 - підігрівати двигун та інші агрегати відкритим вогнем, а також користуватися їм в безпосередній близькості від приладів системи живлення двигуна;
 - палити і користуватися відкритим вогнем при визначенні наявності палива у баці, а також при заправленні автомобілів із додаткових ємностей.
- 3.16. Водієві **забороняється**:
 - управляти автомобілем в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, а також в хворобливому або втомленому стані;
 - передавати управління автомобілем особі, не вказаній в подорожньому листі, яка знаходиться в нетверезому стані або не має при собі посвідчення на право управління автомобілем;
 - самовільно відхилитися від маршруту, вказаного в подорожньому листі;
 - перевозити вантаж в несправній тарі;
 - відривати за допомогою автомобіля вантаж, що знаходиться в ґрунті або примерз;
 - допускати скупчення на двигуні або його картері бруду, пального, масла;
 - користуватися відкритим вогнем при перевірці рівня електроліту в акумуляторній батареї та усуненні несправностей механізмів;
 - зберігати і перевозити в салоні бензин та інші легкозаймисті рідини;
 - відпочивати або спати в салоні автомобіля при працюючому двигуні;
 - допускати до ремонту автомобіля на маршруті слідування сторонніх осіб (супроводжуючих, пасажирів тощо);
 - встановлювати домкрат на випадкові предмети;

- виконувати будь-які роботи, знаходячись під автомобілем, вивішеному тільки на домкраті, без установки козелка;
- використовувати як підставку під вивішений автомобіль випадкові предмети: камені, цеглини тощо.

3.17. При буксируванні транспортного засобу потрібно забезпечити постійне спостереження за транспортним засобом, що буксирується (в кабіні автомобіля, що буксирується, повинен знаходитися водій). Довжина зв'язуючої ланки жорсткого зчеплення не повинна перевищувати 4 м, а гнучкої – 6 м; при цьому зв'язуюча ланка гнучкого зчеплення через кожний метр повинна бути позначена сигнальними щитками або прапорцями розміром не менше 200 x 200 мм.

Включити при буксируванні в світлий час доби незалежно від умов видимості на транспортному засобі, що буксирує, ближнє світло фар, а на тому, що буксирується, – габаритні вогні; при поганій видимості на транспортному засобі, що буксирується включити задні габаритні вогні, а при буксируванні на гнучкому зчепленні – і передні габаритні вогні.

Буксирування забороняється:

- транспортним засобом з причепу;
- при загальній довжині поїзда зчеплених транспортних засобів понад 24 м;
- двоколісних мотоциклів без коляски, велосипедів;
- двох і більше механічних транспортних засобів одночасно;
- транспортного засобу без робочого гальма або з несправним гальмом, якщо маса транспортного засобу, що буксирується, перевищує половину загальної фактичної маси, що буксирує;
- на гнучкому зчепленні зі швидкістю більше 30 км/год або транспортного засобу з несправними гальмами або рульовим управлінням;
- на гнучкому зчепленні транспортного засобу з несправним рульовим управлінням.

3.18. При роботі на внутрішньозаводській лінії, крім Правил дорожнього руху і вимог інструкції з охорони праці, дотримуватися наступних додаткових вимог:

- якщо на шляху руху зустрічаються перешкоди, об'їжджати їх на відстані не ближче за 1 м, а якщо ширина проїзду не достатня для такого об'їзду, припинити рух і вимагати видалення з проїзду перешкод;
- бути особливо уважним на поворотах, при виїзді із-за кутів будівель, переїзді через залізничні шляхи, у вузьких місцях, а також на складах; швидкість в цих випадках повинна бути мінімальною;
- подавати попереджувальний сигнал при рушенні з місця і в небезпечних місцях.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Після повернення з маршруту слідування очистити автомобіль від бруду і поставити на місце, відведене для стоянки.

- 4.2. У зимовий час при зберіганні в неопалювальному гаражі злити воду з радіатора і двигуна.
- 4.3. Залишатися на нічліг в закритому автомобілі забороняється.
- 4.4. При зупинці автомобіля водій, покидаючи кабінку, повинен взяти всі заходи проти самовільного руху – вимкнути запалювання або перекрити подачу палива, встановити важіль перемикачів передач в нейтральне положення, загальмувати стоянковим гальмом.
- 4.5. Якщо автомобіль стоїть навіть на незначному схилі, необхідно додатково поставити під колеса упорні колодки.
- 4.6. Перед постановкою автомобіля на місце стоянки водій повинен переконатися у відсутності витoku палива або усунути його.
- 4.7. При зупинці і стоянці на неосвітлених ділянках дороги в темний час доби або в інших умовах недостатньої видимості на автомобілі повинні бути включені габаритні або стоянкові вогні.
- 4.8. Ширина проїзду між автомобілями в приміщеннях для стоянки повинна бути достатньою для вільного в'їзду автомобіля на своє місце (за один маневр), а відстань від межі проїзду до автомобіля – не менше 0,5 м.
- 4.9. Після постановки автомобіля в приміщенні для стоянки двигун повинен бути зупинений.
- 4.10. У приміщеннях, призначених для стоянки, а також на стоянках під навісом або на майданчиках забороняється:
 - палити, користуватися відкритим вогнем;
 - залишати відкритими горловини паливних баків автомобілів;
 - підзаряджувати акумуляторні батареї (в приміщеннях);
 - зберігати будь-які матеріали і предмети;
 - мити або протирати бензином деталі або агрегати, а також руки і одяг;
 - зберігати паливо (бензин, дизельне паливо), за винятком палива в баках автомобілів;
 - заправляти автомобілі рідким (газоподібним) паливом, а також зливати паливо з баків і випускати газоподібне паливо;
 - встановлювати предмети і обладнання, які можуть перешкоджати швидкій евакуації автомобілів у разі пожежі або іншого стихійного лиха;
 - пуск двигуна з будь-якою метою, крім виїзду автомобіля з приміщення.
- 4.11. Повідомити безпосереднього керівника про виконану роботу та про виявлені в процесі роботи недоліки.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

- 5.1. До аварійних ситуацій відносяться:
 - поломка або несправність легкового автомобіля, що загрожує безпеці людей. Що знаходяться поблизу нього (несправності гальм, рульового керування, звукового сигналу і ін.);

- поява шумів, тріску, скреготу і інших незвичайних явищ у вузлах автомобіля;
- зіткнення під час руху з іншими транспортними засобами, наїзди на пішоходів та інші дорожньо-транспортні пригоди (ДТП);
- загоряння, вибухи при подачі палива в карбюратор двигуна самопливом або при перевірці наявності палива в баці з використанням відкритого полум'я та ін.

5.2. При дорожньо - транспортній пригоді водії, причетні до неї, зобов'язані:

- без гаяння часу зупинитися і не торкати з місця транспортний засіб, а також інші предмети, що стосуються випадку;
- у разі необхідності викликати медичну допомогу, а якщо це неможливо, відправити потерпілих на попутному транспорті в найближчу лікувальну установу;
- повідомити про те, що трапилось в ДАІ, записати прізвища очевидців і чекати прибуття працівників автомобільної інспекції.

5.3. При виникненні пожежі під час руху необхідно зупинити автомобіль, вжити заходів до гасіння пожежі засобами пожежогасіння.

5.4. При виникненні пожежі повідомити в пожежну охорону за тел. 101, керівнику робіт і приступити до гасіння пожежі.

5.5. При загорянні одягу необхідно передусім згасити полум'я підручним матеріалом. При цьому неможна накривати потерпілого з головою, щоб уникнути опік дихальних шляхів і отруєння токсичними продуктами горіння.

5.6. При вимушеній зупинці автомобіля на узбіччі або на краю проїжджої частини дороги для проведення ремонту водій зобов'язаний увімкнути аварійну світлову сигналізацію, одягнути сигнальний жилет і встановити знак аварійної зупинки або миготливий червоний ліхтар на відстані не ближче 20 м до транспортного засобу в населених пунктах та 40 м - за їх межами.

5.7. Перед підйомом частини автомобіля домкратом необхідно встановити автомобіль на горизонтальному неслизькому майданчику за межами проїжджої частини дороги, зупинити двигун, загальмувати автомобіль стоянковим гальмом, вивести людей із салону, закрити двері, встановити під колеса, що не підіймаються, упорні колодки.

5.8. При підйомі частини автомобіля на ґрунтовій поверхні необхідно вирівняти місце установки домкрата, покласти під домкрат міцну дерев'яну підставку площею не менше 0,1 м² або дошку.

Забороняється встановлювати домкрат на випадковій предметі.

5.9. При появі під час руху запаху бензину водій повинен негайно зупинити автомобіль, виявити причину появи запаху та усунути її.

5.10. При вимушеній зупинці на залізничному переїзді водій автомобіля зобов'язаний висадити людей і негайно вжити всіх заходів для звільнення переїзду і зупинки поїзда.

Якщо автомобіль не вдається видалити з переїзду, то водій автомобіля повинен:

- послати двох людей вздовж шляхів в обидва боки на 1000 м від переїзду (якщо одного, то у бік гіршої видимості шляху), пояснивши порядок подачі сигналу зупинки машиністу поїзда, що наближається; сигналом зупинки служить круговий

рух руки: вдень – з клаптем яскравої матерії або будь-яким добре видимим предметом, вночі – факелом або ліхтарем;

- залишатися біля автомобіля і подавати сигнали загальної тривоги серіями з одного довгого і трьох коротких звукових сигналів;
- бігти назустріч поїзду (локомотиву, дрезині) при його появі, подаючи сигнал зупинки.

Розроблено:

Начальник автотранспортного відділу

В. Л. Білоцький

Погоджено:

Провідний інженер з охорони праці

О. В. Козачок

Начальник юридичного відділу

В. І. Шамрай